

עניינים תוכן

מבוא	2
פרק 1 : הגירה מאתיופיה לישראל	3
1.1 מהגרים בחברה חדשה	3
1.2 הגירה מאתיופיה- רקע מצב נוכחי ומידת השתלבות	5
פרק 2 - מאפיינים של מהגרת בחברה הישראלית	7
נשים שחורות בחברה הישראלית	8
שילוב נשים אתיופיות בחברה הישראלית	9
בחינה כלכלית	11
בחינה חברתית	11
פרק 3 - שחורות, לבנות, ויהדות כאמצעי כניסה לחברה הישראלית, כפרמטרים ואמצעים להגדרה עצמית	12
התייחסות גופים דתיים ליוצאי יהדות אתיופיה	12
השפעות החלות על יהודי ביתא ישראל עקב התערבות גופים דתיים	14
א. יחס כולל של החברה לנשים אתיופיות לעומת נשים אחרות	15
פרק 3 - הקשר בין שני הפרקים והאופן איך זה משפיע על הזהות של העדה האתיופית	17
סיכום	19
ביבליוגרפיה	20

מבוא

נושא העבודה

שילוב נשים אתיופיות בחברה הישראלית

נשים וגברים ממוצא אתיופי חווים קשיים רבים בהשתלבות בחברה הישראלית על ידי התנכלויות וסיטואציות גזעניות מעצם היותם ממוצא אתיופי. מקרים אלו גורמים להתרחקות מן האוכלוסייה ולהתרחקות ושינוי עצמי של האדם ממוצא אתיופי. כל חברה שיש בה מהגרים צריכה לעמוד על הגורמים אשר יכולים להביא לשילוב טוב יותר של אוכלוסיית המהגרים לצד הגורמים אשר יכולים לסכן את השילוב הזה.

ההגירה מאתיופיה לישראל היא הגירה אשר החלה רק לאחר שהסמכות הרבנית אישרה את היות המהגרים האתיופים יהודים, וגם זאת בערבון מוגבל (אישור רשמי ניתן רק לאחרונה בשנת 2020). משום כך התקשו המהגרים לישראל להשתלב בחברה בצורה טובה ויעילה. הדבר נכון לגברים של החברה וגם נכון לנשים של החברה האתיופית. עם השנים חלה תמורה, אשר תסקר להלן, חיובית מבחינת ההשתלבות של הנשים ושיפור המעמד שלהן בחברה. למרות זאת עדיין קיימים חסמים ובעיות אשר מקשות על השילוב של הנשים האתיופיות בחברה הישראלית.

בעבודה זו נעסוק בהתמודדותן של נשים ממוצא אתיופי העובדות, לומדות ומנהלות חיי יום-יום בחברה הישראלית. נבדוק כיצד ניתן להגיע לשילוב בחברה והרגשת שייכות ושוויון, לייצוג ממסדי, דתי ולמגננונים אשר יפתחו את האישיה השחורה בהתמודדות היום-יומית שלה בחברה. מטרת העבודה היא לבחון כיצד הנשים ממוצא אתיופי התשלבו בחברה הישראלית. מהם השיפורים מבחינת המעמד שלהן בחברה ומהם הגורמים אשר פוגעים בניסיון השילוב של הנשים האתיופיות במדינת ישראל. שאלת המחקר של עבודה זו תהיה:

מהם הגורמים שמשפיעים על השתלבות לעומת הבדלות על נשים ממוצא אתיופי בחברה הישראלית?

על מנת לענות על שאלת המחקר של העבודה נערוך את המבנה הבא: הפרק הראשון של העבודה יעסוק בהגירה של מהגרים למדינה חדשה. הפרק יתאר את הקשיים ואת האתגרים אשר עומדים בני המהגרים. הפרק גם יסקור את הדרך שבה החברה האתיופית הגיעה לישראל ובאלו אופנים באה עלייה זו לידי ביטוי. הפרק השני של העבודה יעסוק בנשים המהגרות לישראל ובדרך שבה החברה הישראלית רואה את ההגירה של אתיופיות למדינת ישראל. הפרק השלישי של העבודה יעסוק בדרכי הכניסה לחברה הישראלית בתור פרמטרים של הגדרה עצמית. הפרק יעסוק בדרכים שבהם הנשים השחורות מבקשות להשתלב בחברה ויסביר את הקשיים ואת הבעיות אשר עומדות בפני אותן נשים. לבסוף אערוך פרק דיון קצר אשר יתאר את הממצאים העיקריים של העבודה. לבסוף אסכם את העבודה ואענה על שאלת המחקר.

פרק 1 : הגירה מאתיופיה לישראל

1.1 מהגרים בחברה חדשה

מהגר הוא אדם אשר עוקר את מושבו ועובר לגור במקום אחר. המושג הגירה מתכוון לתאר כל מעבר של בני אדם מתוך רצון או אילוץ להגיע למדינה חדשה ולהתיישב בה. מאז הקמת מדינת ישראל ועד לימים אלו החברה הישראלית התאפיינה בשינויים דמוגרפיים מהותיים בחברה הישראלית. גלי העלייה הרבים והשונים אשר הגיעו ארצה היו צריכים, כל אחד בזמנו, להתמודד עם קשיי קליטה בחברה החדשה (שפרמן, 2008). כאשר אדם מהגר לארץ אחרת עליו למצוא דרכים לחיות במקום החדש ולהסתגל עד כמה שהוא יכול לתנאים החדשים אותם הוא מצא בארץ החדשה אליה היגר. בין השאר הגורמים אשר משפיעים על מידת ההסתגלות של האדם במקום הגירתו הם מאפיינים סוציו דמוגרפיים, גורמים לפני ואחרי ההגירה, תנאי סביבה ומאפיינים אישיים וחברתיים שונים (חיים, 2013).

במהלך התקופה של הקמת המדינה הונהגה מדיניות אשר הייתה מדיניות של כור היתוך¹, נוצרה מדיניות יותר פלורליסטית אשר ביקשה להדגיש את הייחודיות של האדם ואשר קיבלה את הזהות הרב תרבותית של המדינה. משום כך כל אחת מן העליות השונות התקבלה בצורה שונה ונטמעה בצורה שונה בחברה הישראלית (שפרמן, 2008). כל עליה יכולה לבוא לידי ביטוי לפי מודלים שונים של כניסה לחברה ושל שליטה תרבותית אפשרית.

ספרות המחקר מציגת כמה מודלים שונים של שליטה תרבותית אפשרית (דוברומיסילין, 2015):

1. מודל היטמעות: לפי מודל זה המהגרים מאמצים את הערכים של התרבות השולטת. הם עושים זאת בין אם הם מעוניינים לעשות כן ובין אם עושים זאת מתוך כניעה לתביעות של החברה החדשה. זאת מתוך הרצון שלהם להידמות לבני החברה הדומיננטית עד כמה שהם יכולים.
2. מודל שילוב: לפי מודל זה המהגרים מאמצים חלק מן הדפוסים התרבותיים החדשים של החברה הקולטת. באותה עת הם גם שומרים על דפוסים ועל מאפיינים של התרבות הישנה שלהם. זה כדי לשמר את ההערכה העצמית של התרבות וכדי לשמור, אפילו רק במידה חלקית, על הזהות הקודמת שלהם (חיים, 2013).
3. מודל התבדלות: לפי מודל זה המהגרים שומרים על הדפוסים הישנים שלהם במידה רבה ולא מאמצים את הדפוסים החדשים של החברה הקולטת. הסיבה לכך בדרך כלל היא התנגדות תרבותית של אותם מהגרים או חוסר מוכנות של החברה השולטת לקבל אותם בתור חלק בלתי נפרד מן החברה.

מודל השוליות: לפי מודל זה המהגרים סובלים מהלם תרבותי כאשר הם מהגרים אל המדינה החדשה. הלם זה גורם לתחושה של אובדן, ניתוק וניכור. משום כך המהגרים לא

¹ שאיפה בה החזיק בן גוריון ואשר שאפה לכונן קולקטיב ישראלי אחד שכל המאפיינים הייחודיים של הקבוצות שבו יאבדו לטובת יצירת ערכים משותפים לכלל.